

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Η ΧΗΡΑ ΠΑΠΠΑΔΙΑ

Ανεκδύεται

Α΄.

ΟΜΙΣ ὁ Χατζῆ - Γιάννης ἴσχυζε τὸ στόμα διὰ νὰ τὸνῃ τὴν ἑσπῶδν τοῦ ἄσματος τοῦ, καὶ ἄμωσος ἡ κοιλωσῖα χεῖρ τοῦ Μηνᾶ τοῦ ἔγκραζε τὰ χεῖρ διὰ φοβεροῦ κινιματος.

Τὸ πρᾶγμα συνέβαιεν ἐν Κ... μὴ τὸν Σπαράδων, περιήμω διὰ τὸ ναυτικὸν τῆς. Ἐν τὸν ἡμέστων προνομιῶν ἄπερ κατεῖον αὐτὸν τὴν Τριφυρικὴν δεσποτεῖαν τελοσῶα αὐτὰ

νῆσοι, ἀπολαύσασα ἄμωσος τὸ πάλαι δημοτικῆς πινος αὐτονομίας, πολεμιὸν διὰ τοὺς κατοικοὺς τὸν, ἦτο τὸ δικαιοῦμα τοῦ διασκευάζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς τὴν γῆτα.

Ἡ λέξις γενετικῆς (γαυῆς) καὶ αὐ λέξις ντε φιλῆς καὶ με φρακλῆς ἦσαν πάλαι ποτὲ καὶ αἱ τρεῖς συνώνυμοι. Οἱ κάτοικοι τῆς νῆσον Κ... ἐπιστῆμοντες ἀπὸ τὰ ταξείδια τοὺς ἀνὰ τὸν Ἐφέσον καὶ τὸν Ἀδρίαν, πάντες γεμιτικῆς καὶ ντεφιλῆς, περιήρχοντο τῆς νύκτας τὰς ὁδοῦς, ἐμῶν περιπελάστατα ἄσματα :

"Ἄναγε τὸ φαναράκι καὶ κατέβα στὸ γιαιλό, ἄδσε μας τὸ παλαμάκι, μὴ ἄνιτε κόρη μ' στὸ καλό...

Καὶ τὸ λοιπὸν νὰ μὴ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ τραγουδῆσῃ ἐπὶ τὰ παρῶνθα τῆς φῆλξ τὸν καὶ ὁ Χατζῆ-Γιάννης, νέος εἰσοσταθῆς, οὐκ ἔτιρει ἐν τὸν προσηγὸν τὴν προσηγνῶν τοῦ Χατζῆ, ἦτο δὲ καὶ ὁ ἴδιος προσηγνῆς τὸν Ἅγιον Τόπον. Ἀλλ' ὁ ἐξᾶδέλφος Μηνᾶς,

ἀσπῆροτος εἰς τὸ περὶ κοσμητικῶν κεφάλων, ἐξήτει νὰ τὸν ἐπιλοπίσῃ. Ὁ νεωρὸς ὄμως Χατζῆ-Γιάννης, ἔδρανος ὄλος εἰς τὸν ἔρωτα, ἐξέφραζε τὸ παρῶντων τὸν διὰ δευτέρως στραφῆς ὡς ἐξῆς :

"Ὡς καὶ τὰ παραθύρια τῆς, ξάδερφε Μηνᾶ, ἀμάχη μού βασταῖνε' ὅταν γυρίσω καὶ τὰ ἰδοῦ, ξάδερφε Μηνᾶ, χωρὶς αἶρα κλειοῦνε.

Ἡ στραφῆ αὐτῆ δὲν ἦτο ἡ συναντάζουσα τὴν ἐξᾶδέλφον Μηνᾶν, ἀλλ' ἡ πρώτη καὶ ἡ δέυτερη διὰ τῆς ἐν εἰδεί ἐπαροδοῦ ἐπιλήσεως τῆς :

"Ἐβγα νὰ ἰδοῦ τὸ ἴσκιου σου χήρα παππαδιά ! κ' ἐγὼ τότε γνωρίζω, τὸ νόστιμό σου τὸ κομᾶ, χήρα παππαδιά ! ὅπου τὸ λαχταρίζω !

Συνέβαιεν δὲ τῆ στιγμῆ ἐκείνῃ νὰ διέγρονται ἐπὶ τὰ παρῶνθα τῆς ἐχθρῆς καταστάσεως, πρὸς ἢν ἐγένετο ἡ φλογερὰ ἐπιπόνησις.

Β΄.

"Ὅλοι οἱ νέοι τῆς νῆσον, ἐπιναυαλιπτοντες ἐκ τὸν συνεχῶν θαλασσοποριῶν τὸν, ἐφῶντιζον νὰ κομῆζον δόρα καὶ κομῆματα διὰ τὰς ἐλεγκτικῆς καρδίας τὸν. Δὲν ἀπέχισον δὲ νὰ τραγουδοῦν ἐνίοτε ἐπὶ τὰ παρῶνθα τῆς ἀγαπητῆς τὸν. Ὅλοι εἶχον ἐκλέξει ἀνὰ μίαν ἐξαστος νεάνια, ἢν τρωμαζέεν ὡς μελλωσαν σίντρονον τὸν βίον τὸν. Μόνος ὁ Χατζῆ-Γιάννης ἀνερωπολοῦσε νὰ ἐρωσθεῖ τὴν χήρα παππαδιά.

Ὁ Χατζῆ-Γιάννης ἦτο μίαν τὸν μεγαλοπρῶν ἔνεῖνον καὶ περιπαθὸν φῆσων, εἰς τὸν ἑρωτικὸν ἐκείνων νέων, οἵτινες δὲν θέλονε νὰ ἀκούσων ἀλλο τὴν παρὰ τὸ πάθος τὸν καὶ μόνον. Ὁ νεωρὸς νεωρὸς οὔτε ἤξευρεν οὔτ' ἐμῶντες νὰ μὴ ἂν ἐπαρῆταται ὁ δευτέρως γῆμος εἰς τὰς χήρας τὸν ἱέρων. Ἐν μόνον ἤξευρεν, ὅτι τὴν ἡμέρα καὶ οὔτε ἤθελε νὰ τὴν γνωρίζῃ.

Ἡ νέα γυνὴ ἦτο πρῶτα ἀνὰ τὴν δικαιοῦμα ἀσθενήματος, ἀπὸ ἀνοσῶα ἐνέπνευεν. Ὁρῶντες νὰ ἑωλογοῦσασιν ὅτι δὲν ἠδυνῆθη νὰ ἐννοῆσῃ καὶ αὐτὴ πὸς ἔργα παππαδία ἀίρνης, καὶ πὸς δικαιοπρατικῆς ἔμεινε ἐν χηρῆ. Τὸν ἀπόδοσιον δεκατετρατῆ, χωρὶς νὰ ἐρωσθεῖσαν ἂν ἔστρογε τὸν ἄσμων, ὃν ἔδιδον, καὶ ἂν ἀνκατεπιθετο νὰ γίνῃ παππαδιά. Μετὰ ἂν εἶχε ὁ σῶζοντες τῆς ἐχειροτονῆθη ἱερεῦς, χωρὶς αὐτὴ νὰ νομῆσῃ ὅτι εἶχε τὸ δικαιοῦμα νὰ δόσῃ ἢ νὰ ἀποσιωπῆ τὴν συνάντησιν αὐτῆ. Μετὰ ἐν ἄλλο ἔτος, ὁ νεωρὸς ἱερωτογῶς τοῦ Κυρίου, ἀσθενήσας, ἀπέθνη, καὶ οὔτεως αὐτῆ, ἐντὸς διετίας ἴσπετι τόσας μεταμορφώσεως, ὅσες καὶ ὁ μεταμορφώσεως ἔγνετο ἀπὸ κόρης γυναικῆ, ἀπὸ νεωρῶς παππαδιά, καὶ ἀπὸ παππαδίας χήρα χήρα διὰ βίον.

Γ΄.

Καὶ ὄμως ὁ ἐξᾶδέρφος Μηνᾶς δὲν ἦτο τὸσον ἀσπῆροτος, ὅσον ἠδυνῆτο τῆς ἐκ πρῶτης ἀφῆρησῆς νὰ ἰδοθῆσῃ. Συνεπᾶθει μάλιστα τὸσον πολὺ ὅτι τὸ νεωρῶν πάθος τοῦ ἐξᾶδέλφον τοῦ, καὶ τὸσον ἀφελῆς ἦτο, ὥστε, ὅταν τὸ πρᾶγμα ἐπορχόμηνος κάττος, καὶ λόγος ἐγέ-

νιτο εἰς διαφόρους ὁμιλοὺς περὶ τοῦ ἔρωτος τοῦ Χατζῆ-Γιάννη, ἐμῶντασθῆ διὰ παραδόξων τρόπων νὰ θῆσῃ ἐκτοδῶν πᾶν προσηγνῶν ἰατροσθῶν εἰς τὸν γῆμον.

Εἶναι βέβαιον, φαίνεται, ὅτι ἐν τῷ «Πηδάλειῳ» δὲν ἀναγράφεται κανὼν τις ἀπαγορευτικὸν τὸν δευτέρων γῆμων εἰς τὰς ἐν χηρῆς προσθετάρας. Ἀλλ' ἡ πρόληψις καὶ ἡ παραδῶσις, τὰ δὲν ἴσως ἀσπῆθῆναι ἰσοδυναμοῦσι τὸ κάττος - κάττος μὲ ἐν ἀποσιωπῆσῃ ἢ συνδῶν κανὼνα, καὶ ἔπειτα ὁ ἴδιος οὐδέποτε ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὸ «Πηδάλειον» διὰ νὰ ἰδοῦ πόσους καὶ ποῖους περιέχει κανὼνας. Τινὲς τὸν ἱέρων, ὀλίγοιτοι, ἀνεγνώσκον ἐνίοτε τὸ βιβλίον τοῦτο ἐν τῷ παρελθόντι. Ὁ ἐρωτικιστικὸς Χατζῆ-Γιάννης οὐδὲν ἠδυνῆσεν οὔτε ἐννοεῖ περιτομητικῆς ἀπαγορευτικῆς, καὶ ἂν τῷ ἔλεγε τις ὅτι οἱ κανὼνες ἀπαγορευτικοὶ νὰ νημερεύῃ τὴν παππαδία, ἠγῆρεν μετρίως ἀσπῆθῆσῃ καὶ ἔσπιν ἀπῶς τοὺς ὄμους. Ὁ σκεπτικὸς ὄμως Μηνᾶς ἐμῶντασθῃ τὸ πᾶν μὴ ἐπὶ σπουδαίαν ἐποχῆν, καὶ λοιπὸν ἐρωσθεῖσθῃ ἀπῶσταται νὰ δόσῃ δόρα πολεμῆτα. Λαγοῦσε καὶ φέλλων, εἰς τὴν γειτονσίαν τοῦ, τὴν προσθετάραν τὴν Παππά-Μανωλῆ, διὰ τὰς δύο ἀγῶνας θυγατέρας τῆς, καὶ τὴν παρῶσιον νὰ ἐπολέμῃ ἐκ τῆς περιχρῆς διδουλικῆς τοῦ παππά αὐτοῦ τὸ πηδάλειον νὰ περιέχον ὄλους τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανὼνας, καὶ νὰ τὸν δεικνύῃ εἰς αὐτὸν διὰ μίαν ἡμέραν. Ὁ ἀπῶσιος ἐξᾶδέλφος τοῦ Χατζῆ-Γιάννη ἐμῶντασθῃ τὸν τὸσον πᾶν ἡμέρα διὰ νὰ φιλολογήσῃ αὐτὸ τὸ βιβλίον, νὰ εἶρη τὴν σελίδα, ἐν ἡ περιχρῆτα ὁ σχετικὸς πρὸς τὴν ἀπαγορευτικὸν τοῦ δευτέρων γῆμων εἰς τὰς χήρας τὸν ἱέρων κανὼν, νὰ ἀποσπᾶσθῃ τὴν σελίδα ταύτην, νὰ τὴν ὀσθῆσῃ καὶ... πᾶσι λέγοντας.

Καὶ τὸ τὸ θέλει αὐτὸ τὸ βιβλίον ; τὸν ἡρώτησεν ἡ Παππαμανωλιάνη.

Ἐννοια σου, καλέ, ἀπήτησεν ὁ Μηνᾶς, καὶ θέλει νὰ διαβάσω καὶ θὰ σοῦ τὸ δόσω λίπου ἰσῶδες.

Αὐτὸ τὸ βιβλίον δὲν εἶνε ποῦ ἔχει τὸν νομικὸ νόμον ; ἡρώτησεν αὐτῆς ἡ δευτερογενὴς προσθετάρα.

Ναι, εἶπε μορῆζῶν ὁ ἐξᾶδέλφος Μηνᾶς.

Ὁ παππᾶς ποῦ λέγει ποῦ δὲν ζῶει νὰ τὸ πᾶσι κανὼν ποῦ νὰ μὴν εἶνε ἱερωσθῆσῃ.

Μὴν τὸ πάσης μὲ τὴν χηρὰ γυναικῆ, ἀπήτησεν ὁ ἐξᾶδέλφος Μηνᾶς, βάζε μὴ καβαρῆ πεταῖτα.

Ἐξῆς πολλὰ ἐποχῆσεν ὁ ταλαιπωρὸς Μηνᾶς, ἑωσθὸν πᾶσι τῆς Παππαμανωλιάνη. Ἀλλ' ὄλος καὶ ἡ ἐκδοσίμων αὐτῆς ἀκαρπὸς ἀπέβη. Λυθὸν τὸ Πηδάλειον ὁ Μηνᾶς, ὅστις μολὶς ἤξευρε νὰ ἀνεγνώσκῃ ἀπῶσταται ὄλους ἀξῆς, ἐφῶντασθῃ καὶ ἐμῶντασθῃ, ἀλλὰ ποῦ νὰ εἶρη τὸν σχετικὸν κανὼνα, ὅστις ἀδύλον ἄλλοις ἂν ἐπαρῆ. Τὸ χειρότερον ἦτο ὅτι ἐκῶνδυνε νὰ φωνῆ ἐκπροσθετάρας εἰς τὴν προσθετάραν, καὶ τότε τὴν νὰ ἀπολορήσθῃ αὐτῆ εἰς τὸν Παππά - Μανωλῆν, ἂν τινὸν παρῆσθῃ ὅστος τὴν ἀποσπᾶσθῃ τὸ βιβλίον ;

Παρελείψασιν νὰ εἰπομεν ὅτι ἡ χήρα παππαδία, χῆρας τῆς ὁποῖας ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐνῆνοτον ὄλα τὰ ἐπιλήρημα ταῦτα, ἦτο αὐτῆ αὐτῆ νέμνη τῆς γρημᾶς προσθετάρας καὶ τοῦ Παππά-Μανωλῆ. Τούτων τὸν ἴδιον εἶχε νομικὸν ἴσκιον, καὶ εἶνε χήρα ἐν νεωροτάτῃ ἡλικίᾳ, ὡς εἶπομεν. Ὅποτε τὸ τόλμημα τοῦ Μηνᾶ ἦτο, βλέπετε, φοβερότερον ἢ ὅσον ἤθελε ἀμῶν, ἂνε τῆς περιστάσεως ταύτης.

Μάλιστα ἀπέβησαν ὄλοι οἱ ἄγῶνες τοῦ Μηνᾶ, ἂν καὶ τὸ βιβλίον ἰδοθῆ αὐτῷ καὶ δευτέρων σοφῶν καὶ τρίτων. Ὅσον καὶ ἂν ἐμῶντασθῃ, τὸ ζῆτοῦμενον χωρὶς δὲν ἐμῶντασθῃ. Ἀλλ' ὅτι δὲν κατέβησεν οὔτε δὲ ὄλον τὸν νομικὸν ἴσκιον, τὰ γρημῶτα τῆς γειτονίας, τρέβντα εἰς κινῆσαν, ἠδυνῆσθων νὰ τὸ κατορθώσων. Μετὰ ἐν αὐτῇ ταξείδιον τοῦ Χατζῆ-Γιάννη καὶ τοῦ Μηνᾶ, οἵτινες ἦσαν συμπατριῶτες καὶ συνδικαιοῦντα τὸ αὐτὸ πλοῖον, τὸ πῆθος τῆς νεωρῆς παππαδίας εἶχε κῶντος ὀδῶν, ἢ συγκαταβάσει τῆς, τῆς ἀποσπῆσῃ τὸν προσθετάραν, τῆς ἀποσπῆσθῃ, καὶ ἐπελεῖσθῃ μόνον τὸ ζῆτοῦμα τὸ πὸς νὰ τελεσθῇ ὁ γῆμος. Ἐκτομῆσθῃ ὁ νέων Παππά-Μανωλῆς ἀπέθανεν, οἱ ἄλλοι ἱερεῖς δὲν ἔργον ἄνεον ἀνεγῶνον νὰ κῶντασθῃ ἀκαίτοι, καὶ κατορθώθῃ, μετὰ ἢ ἂν ἐκζηλοσασθῆς ἀδείας, μετ' ἱερωτελεστίας ὄμως τακτικῆς, νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ γῆμος τοῦ Χατζῆ-Γιάννη μετὰ τῆς χήρας παππαδίας.

Τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε παλαιόν, συνέβη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος. Ἀλλ' ἐμῶντασθῃ τῆς σήμερον δὲν ἐπαρῆσθῃ ἀποσπῆσθῃ ἢ ἀπῶς ὄμους, ἐμῶντασθῃ ἐν Κ... ὁμοῦ δὲ νὰ ἀνητήσθῃ καὶ τὸ ἄσμα τῆς «χῆρας παππαδίας».

Ὁ Ἄλλξ. Παπαδιὰμάντης

